

B.A.(with Credits)-Regular-Semester 2012 Sem II
BA12B-12 - Political Science : Local Self Government

Time : Three Hours

Max Marks : 80

- सूचना :- 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. स्थानिक स्वशासनाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा? 16
किंवा
74 वी घटना दुरुस्ती स्पष्ट करा.
2. ग्रामसभा म्हणजे काय? ग्रामसभेची रचना, अधिकार व कार्ये सांगा? 16
किंवा
ग्रामीण स्वशासनाची ग्रामीण विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
1) नगर परिषदेची रचना
2) महानगर पालिका आयुक्ताचे अधिकार
3) नागरी विकास कार्यक्रम
4) नागरी समस्या सांगा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
अ) माहितीचा अधिकार
ब) केंद्रिय माहिती आयोगावर थोडक्यात टीपा लिहा.
क) मानव अधिकाराचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ड) राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोगाचे अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
5. खालील प्रश्नांची अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा. 16
1) 73 व्या घटना दुरुस्तीची दोन वैशिष्ट्ये
2) स्थानिक स्वशासनाचे दोन महत्त्व
3) ग्रामपंचायतीचे दोन अधिकार
4) सामान्य मानवी हक्क
5) नगर परिषदेच्या मुख्य अधिकाऱ्याचे दोन कार्ये
6) इंदिरा आवास योजना
7) माहिती अधिकाराचे दोन फायदे सांगा.
8) गलीच्छ वस्ती सुधार कार्यक्रम

गोविंदराव वारजुकर कला वाणिज्य महाविद्यालय नागभीड

बी.ए.सत्र पहिले
नमुना प्रश्नपत्रिका

एकूण गुण ८०

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

१. लोकशाही म्हणजे काय? लोकशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा. १६
किंवा
प्राचीन गणराज्य म्हणजे काय? गणराज्याची वैशिष्ट्ये सांगा
२. लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा १६
किंवा
राष्ट्रपतीच्या अधिकार व कार्याचे वर्णन करा
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा १६
अ) विधान सभेची रचना स्पष्ट करा.
ब) राज्यपालाचे विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा
क) केंद्र-राज्य संघर्षाची कारणे सांगा
ड) मुख्यमंत्र्यांचे अधिकार व कार्य सांगा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा १६
अ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना सांगा.
ब) स्वतंत्र न्यायपालिका संकल्पना स्पष्ट करा.
क) उच्च न्यायालयाचे अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
ड) न्यायालयीन सक्रीयतेचे गुण सांगा.
५. खालील प्रश्नांची अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा १६
 - १) लोकशाहीचे दोन वैशिष्ट्ये सांगा
 - २) जननिर्णय
 - ३) राज्यसभा सदस्याची पात्रता
 - ४) उपराष्ट्रपतीचे दोन कार्य
 - ५) विधान परिषदेच्या सभापतीचे दोन कार्य
 - ६) सरकारीया आयोगाच्या दोन शिफारशी सांगा
 - ७) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
 - ८) जनहित याचिका

गोविंदराव वारजुकर कला वाणिज्य महाविद्यालय नागभीड

बी.ए.सत्र तिसरे

एकूण गुण ८०

नमुना प्रश्नपत्रिका

सूचना :— १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

१. राजकीय सिध्दांताचा अर्थ सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. १६
किंवा
वर्तनवादी दृष्टीकोनाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
२. सार्वभौम सत्ता म्हणजे काय? सार्वभौम सत्तेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा १६
किंवा
ऑस्टिनचा सार्वभौम सत्तेचा सिध्दांत स्पष्ट करा
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. १६
अ) राज्याचा लोकसंख्या हा घटक स्पष्ट करा
ब) राज्याच्या शासन या घटकाची चर्चा करा
क) राज्याच्या उत्पत्तीच्या दैवी सिध्दांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
ड) राज्याच्या उदयाच्या ऐतिहासिक सिध्दांत स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. १६
अ) सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक परिवर्तनास कारणीभूत ठरणा—या घटकांची चर्चा करा.
क) सामाजिक परिवर्तनाचा चक्राकार सिध्दांत स्पष्ट करा
ड) सामाजिक परिवर्तनाचा आदर्शवादी सिध्दांत स्पष्ट करा
५. खालील प्रश्नांची अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा १६
१) राजकीय सिध्दांताचे महत्व
२) आधुनिक दृष्टीकोनाचे कोणतेही दोन नावे लिहा
३) राज्याचा अर्थ स्पष्ट करा
४) थॉमस हॉब्सचे मनुष्य स्वभावासंबंधी विचार
५) बाह्य सार्वभौमसत्तेचा अर्थ
६) सार्वभौमसत्तेचे अदेयत्व म्हणजे काय?
७) हॅरी जॉन्सन ची सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या
८) मार्क्सच्या मते, समाजातील दोन वर्ग.

गोविंदराव वारजुकर कला वाणिज्य महाविद्यालय नागभीड

बी.ए.सत्र चवथे

नमुना प्रश्नपत्रिका

एकूण गुण ८०

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत
 २. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत
१. कायद्याची संकल्पना स्पष्ट करफन कायद्याची उगमस्थाने सांगा १६
किंवा
अधिकार म्हणजे काय? अधिकाराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 २. राजकीय नेतृत्वाची संकल्पना स्पष्ट करून तिची विविध वैशिष्ट्ये सांगा १६
किंवा
विचारप्रणाली म्हणजे काय? विचारप्रणालीच्या निर्मितीमधील घटकांचे वर्णन करा
 ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १६
अ) राजकीय विश्लेषणाची संकल्पना स्पष्ट करा
ब) टिपा लिहा— अनुभववादी विश्लेषण व आदर्शात्मक विश्लेषण
क) राजकीय विश्लेषणाचे स्वरूप थोडक्यात सांगा
ड) राजकीय विश्लेषणाबाबत ब्लॉन्डेलचे विचार सांगा.
 ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १६
अ) सत्तेचे प्रकार स्पष्ट करा
ब) सत्ता आणि अधिसत्तेमधील फरक सांगा
क) टिपा लिहा—दिव्यवलयी अधिसत्ता व पारंपारिक अधिसत्ता
ड) अधिमान्यतेचे महत्व सांगा
 ५. खालील प्रश्नांची अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा १६
 - १) धोरणात्मक विश्लेषण
 - २) वर्तनवाद म्हणजे काय?
 - ३) सत्तेचा अर्थ सांगा
 - ४) अधिमान्यता प्राप्त करण्याचे दोन मार्ग सांगा.
 - ५) कायद्याची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
 - ६) सार्वजनिक कायदा म्हणजे काय?
 - ७) राजकीय श्रेष्ठीजन वर्गाची दोन वैशिष्ट्ये लिहा
 - ८) राजकीय नेतृत्वाचे दोन प्रकार सांगा.

गोविंदराव वारजुकर कला वाणिज्य महाविद्यालय नागभीड

बी.ए.सत्र पाचवे
नमुना प्रश्नपत्रिका

एकूण गुण ८०

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

१. म.गांधीजीच्या सत्याग्रह विचाराचे परिक्षण करा १६
किंवा
विनोभा भावेच्या भुदान चळवळीवर निबंध लिहा.
२. पं.नेहरूंच्या अलिप्तवादी सिध्दांताचे परिक्षण करा १६
किंवा
राम मनोहर लोहियांच्या समाजवादी विचाराचे परिक्षण करा
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा कोणतेही दोन. १६
 - १) विर सावरकरांच्या क्रांती विषयक सिध्दांताचे परिक्षण करा
 - २) विर सावरकरांचे हिंदुराष्ट्रवादासंबंधी विचार स्पष्ट करा
 - ३) लो. टिळकांच्या स्वराज्य संकल्पनेचे परिक्षण करा
 - ४) लो.टिळकांच्या स्वदेशी व बहिष्कार संबंधीच्या विचाराचे परिक्षण करा
४. खालील प्रश्नांचे उत्तरे थोडक्यात लिहा कोणतेही दोन १६
 - १) म.फुलेच्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या.
 - २) डॉ. आंबेडकरांचे संसदीय लोकशाही संबंधी विचार विशद करा
 - ३) म. फुलेच्या सतयशोधक संकल्पनेवर टिपण लिहा
 - ४) डॉ आंबेडकरांचे सामाजिक लोकशाही संबंधी विचाराचे परिक्षण करा
५. अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा १६
 - १) जहाल राष्ट्रवाद
 - २) हिन्दुत्ववाद
 - ३) साधन सुचिता
 - ४) सर्वोदय
 - ५) चौखुंबा पध्दती
 - ६) स्त्री-पुरुष समानता
 - ७) शेतक-याचा आसूड
 - ८) राजकीय न्याय

गोविंदराव वारजुकर कला वाणिज्य महाविद्यालय नागभीड

बी.ए.सत्र सहावे

नमुना प्रश्नपत्रिका

एकूण गुण ८०

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

१. प्लेटोच्या आदर्श राज्याचे टिकात्मक परिक्षण करा. १६
किंवा
ऑरिस्टॉटलचे गुलामगिरी संबंधी विचार स्पष्ट करा.
२. लॉकचे शासनासंबंधी विचार स्पष्ट करा १६
किंवा
रूसोचा सामाजिक कराराचा सिध्दांत लिहा
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १६
अ) बेंथमचे न्यायविषयक विचार स्पष्ट करा
ब) बेंथमच्या उपयुक्तता वादावरील सिध्दांताच्या टिका लिहा
क) मिलच्या मते स्वातंत्र्याचे प्रकार सांगा
ड) मिलच्या उपयुक्ततावादावरील विचारांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा १६
अ) मार्क्सच्या साम्यवादी समाजाची वैशिष्ट्ये लिहा
ब) मार्क्सच्या मते वर्ग संघर्षाची कारणे सांगा
क) लेनिनचा ग्रांती सिध्दांत स्पष्ट करा
ड) लेनिनचे भांडवल वादासंबंधी विचार सांगा
५. खालील प्रश्नांची अतिसंक्षिप्त उत्तरे लिहा १६
 - १) प्लेटोच्या मते समाजातील तीन वर्ग सांगा
 - २) ऑरिस्टॉटलच्या आदर्श राज्याचे कोणतेही दोन घटक सांगा
 - ३) हॉब्जच्या सामाजिक कराराची दोन वैशिष्ट्ये सांगा
 - ४) रूसोच्या सामूहिक ईहेचा अर्थ सांगा
 - ५) बेंथमचे कायद्याचे दोन प्रकार सांगा
 - ६) मिलच्या स्वातंत्र्यासंबंधी विचारावरील दोन टिका सांगा
 - ७) मार्क्सचा वर्गविहीन समाज
 - ८) लेनिनच्या मते पक्षाचे दोन प्रमुख आधारस्तंभ कोणते?